

VEGLEDNING

ved Lars Verket
HIA 28.1.2005

Hva er vegledning?

- Faarlund 1973: "Friluftsliv – HVA – HVORFOR – HVORDAN"
– Ligger på web: www.naturliv.no
- "Friluftsliv er en veg hjem."
- Opphav på 70 tallet. Miljøkrise. Endring av verdier – endring med glede. Helhet. Øko(filoso)fi.
- Friluftsliv har egenverdi, ikke bare instrumentell verdi.
- Def: "Overskuddsliv i natur"

"Det er først når vi opplever, forstår og blir grepet at vi frigjør oss fra uvaner. Friluftsliv griper oss med glede. Det er med glede vi endrer vaner. Det er en tjeneste for en venn."

Nils Faarlund

*Det jeg hører, glemmer jeg
Det jeg ser, husker jeg
Det jeg gjør, forstår jeg*

Vegledning: Learning by doing (Dewey)

- Ferdigheter
- Problemløsning
- Situasjonsbedømming
- Oppdage egne krefter (kjenne seg selv)

- Vegledning innebærer at man lærer i og av et direkte møte med "autentiske" situasjoner i naturen.

Vegledning vs guiding

- Guiden har en ekspertrolle i gruppen, mens veilederen er en deltaker.
- Læring er ikke en hovedoppgave i guiding.
- Den enkelte turen er målet i seg selv, mens ved vegledning søkes det erfaring, kjennskap, verdier osv.
- Penger skaper kunde – leverandør relasjon. (Eks. Mount Everest)

Kjennskap vs kunnskap

- Kunnskap
 - Læres ved instruksjon, og glemmes fort. Verdi når det kan gjenfortelles til eksamen.
- Kjennskap
 - Læres ved handling i "autentiske" situasjoner. Glemmes ikke på samme måte som kunnskap – "sitter i kroppen".
- Eksempel: Lifjell – leteaksjon
- Tabloid: "Kunnskap er teori uten praksis, kjennskap er praksis uten teori."

Et forsøk på systematisering

Regime	Vegledning	Instruksjon	Guiding
Produserer	Kjennskap	Kunnskap	Info / Underholdning
Mål	Samfunnsendring	"Status quo"	Penger / Kick

HVA- HVORDAN- HVORFOR

Hva

- Levendegjøring av naturverdfilosofien
- Være underveis og å gripe

Hvorfor

- Naturverdfilosofien

Hvordan

- Gruppetørrelse og gruppesammensetning
- Krav til vegledere
- Tur etter evne
- Møtet med natur og hverandre
- Ferden
- Oppsøke situasjonen
- Situasjonsorientert lederskap
- Være undervegs osv.

Faser av en tur:

- Turvalg og turplanlegging
- Turen
- Etter turen

Vegledning som prosess I

- Liten, selvstyrt, mangfoldig sammensatt gruppe.
- En ansvarlig veileder.
- Situasjonell læring i bevisst progresjon.
- Situasjonelt lederskap
- Daglig oppsummering.

Vegledning som prosess II

- Planlegging:
 - Hvilke spørsmål ønsker vi å aktualisere?
- Turen:
 - Leve på en måte som rommer gode budskap.
- Oppsummering:
 - Se tilbake på erfaringene vi har gjort.

Grunnfaktorer i vegledning I (Tordsson)

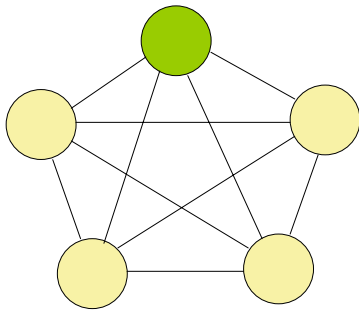
- Tid
 - Være der man er. Ikke bare ferdigheter, men også naturopplevelse og sosial omgang. Smelte sammen gruppa.
- Naturen
 - Viktig å velge riktig område – mest mulig fri natur.
- Gruppestørrelse
 - Liten. Deltakelse og medansvar. Få plass rundt samme ild. Sikkerhet.

Grunnfaktorer i vegledning II (Tordsson)

- Grupesammensetning
 - Mangfold gir styrke. Rikdom i synspunkter og perspektiv. Noe homogent: interesse for friluftsliv, basisferdigheter, psykisk/fysisk kondisjon og lignende.
- Livsstil
 - På naturens premisser. Naturvennlig. Utstyr. Fellesskap

Kommunikasjon

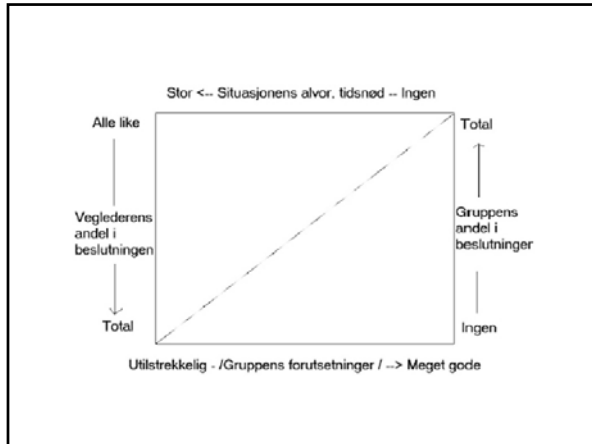
Pedagogiske prinsipper I Tordsson

- Tur etter evne
 - Sikkerhetsprinsipp. Opplevelse. Trygghet. Innsats. Deltagende. Medansvar.
- Progresjon
 - Egne erfaringer. Egen utvikling.
- Lære i og av situasjonen – situasjonell læring
 - Lære på flere plan samtidig. Begripe og fatte, uten nødvendigvis å forstå (elv).

Pedagogiske prinsipper II Tordsson

- Aktiv deltakelse og medansvar
 - Hver enkelt medlem av gruppa er viktig i vegledningsprosessen.
- Situasjonelt lederskap
 - Bestemmes av gruppas forutsetninger og situasjonen. Veglederen må få gruppa til å se konsekvenser, og gjøre realistiske vurderinger. Spørre om "Hva", "Hvordan" og "Hvorfor".
Se figur.

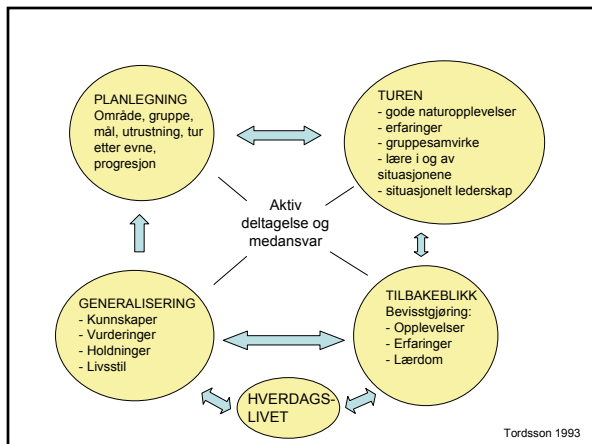

Pedagogiske prinsipper III Tordsson

- Erfaring, refleksjon og samtale
 - Bevisstgjøring. Endring.

Vegledningens ulike funksjoner

- Gruppefunksjonen
 - Struktur. Demokrati.
- Oppgavefunksjonen
 - Ferdighet. Kjennskap. Tur etter evne.
- Individfunksjonen
 - Hensynet til den enkeltes ønsker og behov.

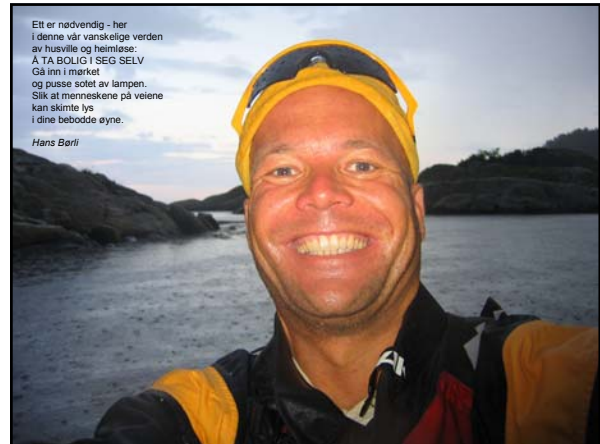

Veglederens rolle

- Oppgavefunksjonen
 - Formidle liv-i-natur-forståelse og tur-etter-evne holdning
- Gruppefunksjonen
 - Samhandling er et sterkt middel i seg selv. Jo høyere kvalitet i gruppens handlinger, jo større grunn til tilfredsstillelse.
- Hensynet til den enkeltes behov
 - Høyeste prioritering – sikkerhet. Alle må ta i og tåle ubehag for å få det godt. Føle solidaritet til gruppen.

Glede ved å kunne, glede ved å forstå (Spinoza i Etikken: "Amor Intellektualis") innebærer et personlig engasjement, som går dypere enn anstrengelsen i å resipiere et kunnskapsstoff.

Søren Kierkegaard bruker ordene "inderlighet" og "subjektivitet" for å angi de indre relasjonene mellom et menneske og det hun eier et forhold til: "Inderligheten er Sandheten" ... "Tillegnelsen er Sandheten" ... "Subjektiviteten er Sandheten".
(Avsluttende Uvitenskabelig Efterskrift til de Filosofiske Smuler)

Krav til veglederen

- Kunnskaper og ferdigheter
- Personlige egenskaper/ karaktertrekk
- Personlige egenskaper/ yteevne
- Lederfunksjoner
- Faginnhold
- Veglederen og virkemidlene
- Utstyr og hjelpemidler
- Progresjonen
- Prioritering av ferdigheter og kunnskaper

Veglederrollen

Hver og en må finne sin måte å veglede på.

Mer avgjørende enn noe annet er kanskje hvilken **holdning** veglederen har til det han eller hun holder på med: at det finnes et mål med vegledningen, en ydmyk **innstilling** til så vel mennesker som natur, at veglederen har **distanse** til sin egen person og ser seg selv som et **redskap** for noe som er større enn veglederen selv.

Tordsson 1993

Vegledning: Endre holdning & livsstil

- Følelsesmessig
 - Gode opplevelser og tur etter evne
- Adferdsmessig
 - Naturvennlig (ferdsel og utstyr)
- Tankemessig
 - Oppsummering. Samtale. Refleksjon

Atle Tellnes

Det finnes også farer med å pedagogisere en uformell tradisjon. Det er blant annet en risiko for at egenverdiene underordnes nytteverdiene, slik at friluftsblostmens farger falmer og forsvinner. Vi må også forhindre at friluftslivet innordnes under idrettens kategorier, sportifiseres, og naturen reduseres til bane og kulisser. Det er ikke sikkert at ville planter trives i hagebed.

Bjørn Tordsson (1994)

Litteratur:

Faarlund, Nils (1973) Friluftsliv. HVA – HVORFOR – HVORDAN
www.naturliv.no

Tordsson, Bjørn (1993) Perspektiv på friluftslivets pedagogikk
Hovedoppgave NIH.
Se også artikler av han på www.naturliv.no

Jensen, Aage (2000) Naturverdifilosofien og vegledning i friluftsliv
Hovedoppgave i pedagogikk. NTNU

Østrem, Ketil (2004) Veiledning i friluftsliv
Hovedoppgave i Idrett, HIA.
www.naturliv.no

Dessuten hentet litt inspirasjon fra Mytting, Tølnes, Næss og Bischoff.

En vegleder vegleder til veg-glede!

